

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars 1928 kl. 6 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 7, i anledning av väckt motion angående ändring i olika avseenden av tjänstgörings- och avlöningsförhållanden för värnpliktiga och stamanställt manskap inom försvarsväsendet.

Uti en inom andra kammaren av herr *Samuelsson m. fl.* väckt, till kam- *Motionen.*
marens femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 308, har under fram-
hållande av vissa krav rörande ovanstående förhållanden föreslagits,
att riksdagen måtte i skrivelse till regeringen hemställa, att regeringen
måtte verkställa utredning och för riksdagen framlägga förslag i frågan.

Beträffande motiveringen för yrkandena och de krav motionärerna fram-
ställt tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Den föreliggande motionen omspannar hela området för det militära man- *Utskottet.*
skapet allmänna väl, dess rättigheter och tjänsteförhållanden.

När svensk man såsom värnpliktig eller fast anställd befinner sig i mi-
litär tjänstgöring är han alltjämt en medborgare med medborgarens fri- och
rättigheter. Alla försök att giva militären en medborgerlig särställning böra
avvisas, och det bör tillses, att de värnpliktige och det fast anställda man-
skapet icke kränkas i sina medborgerliga rättigheter. Det tillkommer riks-
dagens militieombudsman och i sista hand regeringen att vaka häröver.

Någon särskild utredning i ärendet finner utskottet icke påkallad. Fram-
för allt lämpar sig den föreliggande motionen icke såsom utgångspunkt för
en sådan utredning. Däri sammanblandas likt och olikt. Däri framföres
krav på rättigheter, som redan finnas. Däri begäres utredning om ändring
av riksdagsbeslut. Däri upptages samtidigt krav på en del åtgärder, som
kunna vidtagas utan riksdagens inblandning.

Det må konstateras, att intet förbud finnes för värnpliktiga att tillhöra
politisk eller facklig organisation eller att deltaga i sådan organisations
möten. Det finnes heller intet förbud för militärmanskapet att bilda orga-
nisationer. Underbefälet är som bekant organiserat i ett särskilt förbund.
Den inskränkning i förevarande rättigheter, som finnes i lagen av 16 juni
1906, hänför sig till deltagandet i sammankomster, där det kan antagas, att
försök till krigslydnadens undergrävande förekommer. Utskottet finner för
sin del icke denna lag nödvändig, men motionärerna äga ju möjlighet att

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 13 saml. 5 avd. 6 häft. (Nr 7.)

utan särskild utredning göra framställning till riksdagen om lagens upphävande.

Vad angår möjligheten att kommendera militärmanskap till ingripande vid konflikter mellan klasserna, torde böra fästas uppmärksamheten på, att vid försvarsbeslutet 1925 genom en ändring i värnpliktslagen riksdagen opponerade mot ett sådant användande. Därest stadgande i strafflagen anses möjliggöra utkommendering av militär i inre konflikter, står det motionärerna fritt att göra framställning till riksdagen om stadgandets upphävande.

Vad angår kraven på höjande av de värnpliktigas dagavlönning och familjebidrag, rätt för manskapet till semester och full lön under sjukdom, ändring av bestämmelsen om officersrekryteringen, skyldighet för företagare att återtaga värnpliktig i sin tjänst m. m., äro de samtliga av natur att motionärerna kunnat utan föregående utredning göra framställning till riksdagen om ändring av dess tidigare beslut.

I fråga om krigslagstiftningen föreligger redan utredning både beträffande frågan huruvida krigsdomstolarna i fredstid skulle kunna avskaffas och frågan om en fullständig omarbetning av gällande strafflag för krigsmakten. I årets statsverksproposition meddelar emellertid justitieministern, att den bearbetning, som dessa betänkanden varit föremål för inom justitiedepartementet, avbrutits med utgången av år 1926. Något skäl för detta avbrott i ärendets behandling har departementschefen icke angivit, och utskottet vill därför uttala önskvärdheten av, att de av riksdagen begärda utredningarna i dessa ämnen måtte snarast föreläggas riksdagen.

Rörande ledigheten första maj har under de senaste åren genom generalorder föreskrivits permittering i den utsträckning, som med hänsyn till tjänstens uppehållande är möjligt. Rätten att anföra besvär över myndighets beslut finnes redan.

Yrkandena om en fixering av tiden för övningarna till 48 timmar per vecka och om tre veckors tjänstledighet för värnpliktige äro med hänsyn till de militära övningarnas art och nuvarande tjänstgöringstidens längd icke rimliga.

Rätten för manskapet att utse förtroendemän för kontroll av t. ex. mat-hållningen och borttagandet av tvångskommendering till religiösa akter och möten torde kunna ordnas genom föreskrifter från Kungl. Maj:t. De återstående frågorna — om honnörsplikten och dispositionen av fritiden — torde icke kunna motivera en utredning.

Utskottet får alltså hemställa,

att herr Samuelssons m. fl. motion, nr 308, måtte av andra kammaren avslås.

Stockholm den 16 mars 1928.

På utskottets vägnar:

ERIK LAURÉN.

Närvarande: herrar *Laurén, Blomquist, Hansson* i Trollhättan, *Västberg,* Rudén, Norsell, Ahl, Svedman, Lundgren* och *Jonsson* i Risinge.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Laurén, Rudén, Svedman, Lundgren* och *Jonsson* i Risinge, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

''Då ett bifall till motionärernas framställningar enligt utskottets mening skulle verka upplösande på det disciplinära bandet inom försvaret och följaktligen försvagande på våra försvarskrafter, hemställer utskottet

att herr Samuelssons m. fl. motion, nr 308, måtte av andra kammaren avslås.''
